

KARD. FRANC RODE

Blagoslov orgel in slike

*Homilija ob blagoslovu novih orgel
Pirniče, 8. december 2013*

1. Lep, pomemben in spomina vreden je ta dan za župnijo Marijinega vnebovzvetja v Pirničah. Ko blagoslovljamo nove orgle, se uresničujejo želje mnogih kristjanov, ki si že dolgo prizadevajo za bolj slovesno in praznično bogoslužje, k čemur nedvomno pripomore to mogočno glasbilo. Že vaš prejšnji župnik prelat Markelj se je zavzemal za to, njegov naslednik dr. Blaž Jezeršek pa je njegovo zamisel srečno izpeljal. Prepričan sem, da izražam to, kar nosite v svojih srcih, ko se vašim nekdanjim duhovnikom, zlasti Petru Slevcu, graditelju nove cerkve, in sedanjemu g. župniku danes zahvaljujem za zvestobo duhovniškemu poklicu in prizadevno služenje Bogu in Cerkvi. Hkrati se zahvaljujem Orglarstvu Močnik iz Cerkelj za visoko kvaliteto njihovega izdelka, kot tudi arhitektu Juretu Hrovatu za lepo in domišljeno omaro. Vsem, ki ste prispevali svoj delež pri tem pomembnem projektu, iskrena hvala in Bog plačaj. Naj bo ta pridobitev, za katero ste kljub sedanji krizi pripravljeni toliko prispevati, nov, trden povezovalni člen v nepretrgani verigi katoliškega občestva v Pirničah.

2. Od paleolitske piščali iz Divjih bab, stare kakih 45.000 let, pa do danes, je zgodovina glasbenih inštrumentov kaj pestra. Sv. Avguštin pravi, da je petje izraz veselja, in še globlje, izraz ljubezni. Pri tem pa si je človek od nekdaj pomagal z različnimi inštrumenti. Med njimi kot najbolj mogočen in svečan izstopajo orgle. Cerkev jih uporablja pri bogoslužju od prvih stoletij dalje. S svojimi bogatimi glasovi, s svojo mogočnostjo orgle namreč bolj kot drugi

inštrumenti pripovedujejo, opevajo, nakazujejo bogastvo krščanskega bivanja. Ko slišiš orgle, zaslutiš, kaj je Božja vsemogočnost, kaj je Kristusova zmaga, kaj je milina Blažene Device, kaj skalna trdnost katoliške Cerkve, kaj pričakovanje prihodnje slave v naših srcih. Vse razsežnosti krščanskega misterija se izražajo na orglah.

3. Poglejmo to malo поблиže. Kristjan živi v linearnem času. To je dojemanje časa kot črte, ki se začne in se bo končala. Čas se začne s stvarjenjem sveta, ko je Bog ustvaril nebo in zemljo, vse vidne in nevidne stvari, končal pa se bo ob koncu zgodovine, ko bo Kristus prišel v veličastvu in slavi sodit žive in mrtve. V tem časovnem loku poteka zgodovina človeštva, kakor tudi osebna zgodovina vsakega posameznika. Ta čas je zgoščen, poln Božjih posegov. Glavni, odločilni poseg je učlovečenje Božjega Sina iz Device, njegova smrt in vstajenje. To je čas med že in še ne, kot pravijo teologi. Kristus je že premagal greh in smrt in nobena sila, ne človeška ne peklena, ne more ogrožati te zmage. Kristusova zmaga je absolutno trdna in križ kot njeno znamenje stoji in bo stal do konca sveta. Vendar Kristus še ni vzpostavil svojega kraljestva v vsej polnosti, saj so sledovi greha in smrti še navzoči, v nekaterih časih in krajih celo tako močni, da je zlo videti večje od dobrega, sovraštvo silnejše od ljubezni. A to je videz, ki ga vera premaga. Globlja resničnost je Kristusova zmaga. Zato kristjan, ki se opira na Kristusovo zmago, ne bo obupoval in nobeno nasprotovanje ne bo skalilo njegovega veselja. Ta čas, ko Kristusovo kraljevanje še ni v polnosti vzpostavljeno, je tudi čas bojev, čas odgovornosti za Božje kraljestvo, čas Cerkve, ki se širi in raste med narodi, čas, ko kristjani rastejo v milosti in svetosti, v pričakovanju Gospodovega prihoda v slavi.

4. Vse to izražajo orgle kot izrazit sakralni inštrument: gotovost Kristusove zmage nad silami smrti in greha, napore in boje krščanskega ljudstva sredi nasprotovanja sveta, hrepenenje po večni domovini. Na dnu vsega pa je veselje, ki ga izražajo orgle.

Da, krščanstvo je v svojem bistvu vabilo k veselju, obljuba radosti za človeka.

Francoski pisatelj Georges Bernanos pravi: »Cerkev upravlja veselje. Vsakovrstno veselje, ki je dano človeku na tem svetu. Kar

ste storili proti Cerkvi, ste storili proti veselju.« Krščanstvo ne bi nikdar prestopilo meja Palestine, če v svojem jedru ne bi bilo obljuba radosti, ki je ponujena človeštvu.

Cerkev mora biti prostor veselja, kraj, kjer bodo ljudje vedno našli vir veselja, po katerem hrepenijo. Dejansko, Cerkev je vir veselja. Ne zaradi naših bornih zaslug, ampak zaradi našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je v srcu Cerkve, zaradi njegovega trpljenja in slavnega vstajenja, zaradi njegove navzočnosti v evharistični skrivnosti, zaradi materinskega varstva presvete Device Marije, zaradi obljube večnega življenja, ki ga pričakujemo. Iz vseh teh virov Cerkev črpa veselje in ga podaja svetu. In to »kar ste storili proti Cerkvi, ste storili proti veselju«.

Naj to veselje prešinja naša evharistična srečanja, naj zadoni iz naših zvonikov, naj odmeva v naših pesmih, naj se oglasi na naših praznovanjih in naj se širi med našim narodom, ki se le s težavo prebije do pravega veselja. »Preljubo veselje, oj, kje si doma?« se je spraševal blaženi Anton Martin. Preljubo veselje je doma v Cerkvi, je pa odvisno od nas, kristjanov, kako to veselje živimo in ga izžarevamo.

Bodimo znanilci veselja, naj bo naše krščanstvo bolj radostno. Brez dvoma ne živimo v kakšnem pravljicnem svetu. Vsak dan smo priče trpljenja in zla, celo hudobije, korupcije in krivic. Kristjani se moramo odločno boriti proti temu, tako med nami kot na splošno v naši družbi. Prav zato veselje ne sme umreti v naših srcih.

V bogoslužju velikega tedna beremo: »Po tvojem križu je prišlo veselje na ves svet.« Tudi križi in preizkušnje so lahko vir veselja, če jih sprejemamo v duhu vere. Nobeno trpljenje ne more uničiti veselja, ki se je rodilo na velikonočno jutro, ko je Gospod vstal od mrtvih. To veselje je vedno navzoče v Cerkvi. Naj nas današnja slovesnost vnovič utrdi v prepričanju, da smo ustvarjeni za večne radosti, za veselje, ki presega vsako človeško predstavo. Naj nas prepriča, da nam je to v jedru dano že sedaj, kljub preizkušnjam in trpljenju. In naj nas orgle vedno spominjajo, da je to glas večne domovine, glas prihodnje slave, ki se bo razodela nad nami. Mo-gočna pesem orgel namreč napoveduje tisti trenutek, ko bo v naš bežni čas vdrla večnost in bo Bog vzpostavil svoje kraljestvo ter

bo z močjo, s katero si more podvreči vse, »preobrazil naše bedno telo in ga naredil, da bo podobno telesu njegove slave« (Flp 3,21). Tedaj bo v nebesih zadonela pesem, nekaj podobnega kot Haendlova Aleluja, toda neskončno lepša, neskončno nežna in mogočna. Tedaj bo uničen zadnji sovražnik – smrt, in bo Bog vse v vsem.

5. Danes obhajamo praznik Marijinega brezmadežnega spočetja. Iz evangelija, ki smo ga slišali, zvemo, kako nenavadna je njena življenjska pot. Marija nam je zgled vere. V veri je sprejemala znamenja, ki ji jih je Bog pošiljal. Tako je z odprtim srcem dočakala Božji klic: slovesno angelovo oznanjenje, deviško spočetje Sina, Jožefove sanje in njegova plemenita žrtev, petje angelov ob Jezusovem rojstvu, nepričakovan obisk pastirjev, Simeonova prerokba o meču bolečin, poklon modrih in beg v Egipt, vrnitev v Nazaret in skrivnostne besede dvanajstletnega Sina, ki jih tedaj ni razumela.

V vseh teh znamenjih Marija spozna, da jo Bog vabi k darovanju svojega življenja, in se z vsem bitjem izroči Gospodu: »Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.« Tako se je Marija predala Bogu kot sodelavka pri odrešenju, kar je spremenilo celotno njeno življenje. Vse svoje zmožnosti ljubezni in življenja je predala Bogu. Izredna lepota in čistost, ki veje iz nje, je odsev njene vere in popolne predanosti Bogu.

Odkod Mariji moč, da je sprejela nase tako težko in zahtevno nalogo? Vse to ima svoj izvor v njenem svetem začetku, v njenem brezmadežnem spočetju. Marije ni nikoli oplazila krivda tistega greha, ki bremeni človeštvo po uporju prvega človeka v rajju. V njej ni nobenega spogledovanja z zlom, hudobija, laž in krivica je ne privlačijo. V njej je zgolj skladnost, notranja ubranost, čistost, red in lepota človeka pred prvim grehom.

Marija, naša sestra, »milosti polna«, je močno navzoča v Cerkvii s svojo svetlobo in svojim materinskim srcem. Ona ustvarja posebno ozračje v Cerkvii, ozračje topline in domačnosti, ozračje notranjega veselja, ona je »začetek našega veselja«, ker je rodila svetu Odrešenika.

Prosimo Marijo, naj varuje in ohranja vero v našem narodu, to vero, ki so ji bili zvesti naši predniki; vero, ki je trdna opora v svetu in

jasna smer za pošteno življenje; vero, ki daje smisel našemu potovanju, upanje in radost našim srcem; vero, ki dela življenje lepo in smiselno; vero, ki nas povezuje v eno družino Božjih otrok in ustvarja Cerkev, našo duhovno domovino; vero, ki nas usmerja proti novi zemlji in novemu nebu, kjer bodo čez mero izpolnjene vse naše želje, ko bomo nesmrtni v duhu in v poveljčanem telesu večno zrlí Gospodovo obličje.

Homilija ob blagoslovu mozaične upodobitve Spremenitve na gori Litija, 8. december 2013

1. Za vašo župnijo je to lep in pomemben dan, ki se ga boste še dolgo spominjali. Naslednjim rodovom vernih kristjanov, ki se bodo zbirali v tej cerkvi, boste zapustili bogato sakralno dediščino, ki pričuje o vaši veri in ljubezni do Boga. Gospodu župniku Pavlu, ki se že leta z nesebično ljubeznijo, brez hrupa in vztrajno prizadeva za vaš duhovni blagor, moja iskrena zahvala. Pristrčna hvala tudi njegovim ožjim sodelavcem in vsem, ki ste pripevali svoj delež pri obnovljeni podobi vaše cerkve.

Še danes mi je živo v spominu tisti 12. december leta 2000, ko sem kot ljubljanski nadškof opravil obred posvetitve vaše cerkve sv. Nikolaja. Občudoval sem posrečeno prezidavo in razširitev prostora, občudoval čudovito petje cerkvenega zbora, ki že leta žanje priznanje doma in po svetu. Od tedaj ste še marsikaj dogradili in dopolnili. Med vsem, kar je bilo postorjenega v zadnjih letih, pa izstopa ta novi mozaik, ki na izviren način upodablja Gospodovo spremenitev na gori Tabor in je delo našega mednarodno priznanega umetnika p. Marka Ivana Rupnika.

2. O dogodku kot očividec poroča apostol Peter v svojem drugem pismu, ki smo mu pred nekaj trenutki prisluhnili: »Iz veličastne slave je zadonel glas: 'Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje.' Ta glas smo slišali mi, ki smo bili z njim na sveti gori,« pravi apostol Peter (2 Pt 1,17).

Širše o dogodku poroča evangelist Matej. Na poti v Jeruzalem Jezus pripravlja svoje učence na to, kar ga tam čaka: na trpljenje

in smrt. Tega pa apostoli nikakor ne morejo sprejeti. Toda Jezus jih vnaprej pouči: njegovo poslanstvo se ne bo končalo v porazu križa, ampak v zmagoslavju vstajenja. Jezus vzame s seboj Petra, Jakoba in Janeza in jih pelje na visoko goro. Tam jim bo razodeto, kaj pomeni vstajenje, ko bodo videli Jezusa v nebeški slavi, medtem ko se pogovarja z Mojzesom in Elijem. Ko zadoni glas iz oblaka, ko spregovori Oče, so potrjeni v veri, da je Jezus njegov ljubljani Sin, ki ga morajo poslušati. Sprejeti morajo tudi njegove besede o trpljenju in smrti, ki se jim zdijo tako nenavadne. V Jezusu morajo spoznati Božjega Sina in sprejeti njegovo besedo.

»Vpričo njih se je spremenil« (Mt 17,2). Jezusov obraz je na mah zasijal kot sonce, njegova oblačila so postala bela kot luč. Tu Jezus razodene svoje božanstvo. »Bog je luč in v njem ni nobene teme,« pravi sv. Janez (1 Jn 1,5). »Če hodimo v luči, kakor je v luči on sam, smo v občestvu med seboj in kri Jezusa, njegovega Sina, nas očišča vsakega greha« (1 Jn 1,7).

3. To sonce, ki je zasijalo na Jezusovem obrazu ob spremnitvi na gori, svetlobo, ki žari iz njegovega povečane telesa – moramo kristjani ponesti v svet. To je naše vzvišeno poslanstvo. »Vi ste luč sveta, pravi Jezus. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti ... Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih« (Mt 5,14–16).

Kako bi nas morale nagovoriti te besede! Posebno v tem sedanjem slovenskem trenutku. Kje smo po dvajsetih letih življenja v samostojni državi? Mar ni vse manj medsebojnega spoštovanja, vse manj čuta za solidarnost, manj skrbi za pravičnost? Vtis je, da se med nami kot megla širi splošno razočaranje, tiha jeza, medsebojno nezaupanje, zagrenjenost, občutje brezizhodnosti, napadalnost in sovraštvo. »V čem je problem Slovenije?« se sprašuje znani teolog in odgovarja: »Verjetno v tem, da smo sprejeli laž za zaveznika, za vsakdanjo držo in normalnost. Govorimo o korupciji – bistvo korupcije med nami pa je v tem, da smo se navadili na laž. Laž ima gotovo korenine v tem, da za tako velike krivice in grehe, storjene v preteklosti, storilci niso pripravljeni reči: 'Bilo je narobe. Krivico smo delali. Kesamo se.' To se ne prizna; to se skriva; laže se; in

laž je postala vsakdanji način življenja na vseh področjih našega življenja. Zato smo, kjer smo. Smo pa zelo nizko!« (R. Petkovšek, Družina 2013, št. 37, str. 7). V tem svetu, kjer je pravica pogažena, kjer je laž na pohodu, moramo biti kristjani luč. To je zapoved za sedanji čas.

4. Jezusova spremenitev na gori pa ni samo program za sedanjost, ampak tudi prerokba, napoved, obljuba za prihodnost. Napoveduje namreč našo prihodnjo usodo, našo veličastno spremenitev. »Naša duhovna podoba se bo spremenila, postala bo podobna Jezusovi. Kakor on, bomo spremenjeni, ker bomo deležni Božje narave in bomo usposobljeni za blaženo življenje,« pravi sv. Atanazij Sinajski. Tu se izraža velika tradicija vzhodne Cerkve, ki vidi duhovno življenje kot potovanje k pobožanstvenju, nenehno dviganje v višave, k čedalje večji podobnosti Bogu in deležu pri njegovem življenju, vstop v kraljestvo luči in neskončnega sijaja ter lepote brez primere. V to veličastno spremenitev je poklican celoten človek, telo in duša. Ta proces spreminjanja pa se začne že sedaj in je opazen na telesu.

Naše telo je posoda naše duše. Naš obraz je pročelje duše, okno, skozi katerega se razodeva duša. Tako se naše notranje življenje odraža na našem obrazu, v naših kretanjah, v naših očeh. To, kar nosimo v sebi, se bere na naši zunanosti. In tu se opažajo velikanske razlike, ogromna razhajanja. To, kar nosiš v srcu, se vidi na tvojem obrazu, o tem govori tvoj pogled. Živiš bogato notranje življenje? Se hraniš z jedjo resnice? Tvoj obraz bo postal vse bolj poduhovljen, tvoj pogled vse bolj čist. Se vsak dan odločaš za dobro in se boriš proti zlu v sebi in okrog sebe? To se bo prej ali slej opazilo na tvojem plemenitem obrazu. Se predajaš nizkotnim strastem, izkoriščaš druge v svoje sebične namene, si neobčutljiv za stisko in nesrečo drugega? Tvoj obraz bo postal vse bolj mrk, v tvojem pogledu bo vse več teme.

Naše telo postaja tem bolj človeško – in tem manj živalsko – kolikor bogatejša je naša notranjost, čistejše naše srce, višja duhovnost. Na to nas opozarja sv. Pavel, ko pravi, da »nismo sinovi noči in teme, ampak sinovi luči in dneva« (1 Tes 5,4–5), kajti »noč se je

nagnila v jutro in dan se je približal. Odvrzimo torej dela teme in si nadenimo orožje luči. Živimo pošteno, kakor se podnevi spodobi: ne v požrešnosti in popivanju, ne v nečistosti in razuzdanosti, ne v prepirljivosti in nevoščljivosti, pač pa si oblecite Gospoda Jezusa Kristusa« (Rim 13,12–13).

5. Za temi besedami je globoko spoštovanje človeškega telesa. Pa nekateri trdijo, da je krščanstvo preziralo telo. Ta misel ni samo zgrešena in lažna, ampak tudi slepa. Poglejmo samo, kakšno bogato življenje razodevajo obrazi kristjanov, ki so jih od srednjega veka do danes naslikali veliki mojstri. Tu se razodeva nekaj, kar manjka klasični grški umetnosti: svoboda srca, kot sad krščanskega izkustva v stiku z Bogom in v Kristusovi luči. Tu vidimo, da telo ni bilo uničeno, ampak da je zasijalo v novi luči, da je pridobilo neko globino in muzikalčnost, kar je ostalo še dolgo potem, ko je zamrlo krščansko prepričanje. Telo je samo delno odvisno od narave, bistveno ga pogojuje duša; nanj vpliva življenje duha, znamenjuje ga zmage srca. Odpoved, žrtev, ki se površnemu pogledu zdijo škodljivi, se v resnici pogoj za poplemenitenje telesa. Roger van der Weyden, Matthias Grünewald, Fra Angelico, Rembrandt, Tizian in drugi mojstri, tudi naš Lojze Perko, ne bi mogli upodobiti svojih čudovitih obrazov, če svetniki v boju z Bogom ne bi privolili v žrtev in odpoved. Vedeti moramo: resnična veličina se ne rodi iz popuščanja nizkim nagonom, ampak iz njih preseganja, iz žrtve.

6. Rekli smo, da je Jezusova spremenitev na gori tudi napoved in obljuba prihodnosti. Kaj se bo zgodilo, ko bo duh dosegel popolno čistost in moč v trenutku, ko bo v ta bežni čas vdrla večnost in bo sveta moč Boga prevladala nad vsem? Tedaj bo prišla do izraza in se bo aktivirala tista Božja moč, s katero je Kristus vstal iz groba. S to isto silo bo on svoje obudil od mrtvih in jim podaril novo, večno živost. Tedaj bo »preobrazil naše bedno telo in ga naredil podobno telesu svoje slave« (Flp 3,21).

7. Danes Cerkev obhaja praznik Marijinega brezmadežnega spočetja. Iz evangelija, ki smo ga slišali, spoznamo, kako izjemna, nenavadna je Marijina zemeljska usoda. To, kar Bog na dan označenja od nje zahteva, je korak v neznano, popolno vero. Po angelu

Gabrijelu ji predlaga, naj postane mati Mesija, ki ga ljudstvo pričakuje. Marija sprejme Božjo ponudbo v polni zavesti in odgovornosti. V tistem trenutku ne more vedeti, kaj jo čaka, vendar vse svoje življenje izroči Bogu: »Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.« Vse njeno življenje se odslej odvija v luči vere. Od tod izjemni čar njenega lika. Marija je žena, ki je vse sposobnosti ljubezni in življenja predala Bogu. Izredna lepota in čistost, ki veje iz nje, je odsev njene vere in njene popolne predanosti Bogu.

Odkod moč, da je vzela nase tako nenavadno usodo? Odkod čudovita preprostost, ki jo varuje pred napuhom, odkod pogum, da vztraja ob svojem na smrt obsojenem Sinu vse do Kalvarije? Vse to ima izvor v njenem svetem začetku, v spočetju brez madeža izvirnega greha. Marije ni nikoli bremenila krivda tistega greha, ki si ga je nakopalo človeštvo po padcu v raj. V njej ni nobenega spogledovanja z zlom, hudobija, laž in krivica je ne privlačijo. V njej je samo skladnost, notranja ubranost, čistost, red in lepota človeka pred prvim grehom. Marija, naša sestra, »milosti polna«, je močno navzoča v Cerkvi s svojo vero, čistostjo, ponižnostjo, s svojim materinskim srcem. Ona ustvarja posebno ozračje v Cerkvi, s svojo svetlobo ožarja kristjane.

Prosimo Marijo, naj varuje in ohranja vero v slovenskem narodu, to vero, ki so ji bili zvesti naši predniki v težkih stoletjih naše zgodovine, vero, ki daje trdna in jasna pravila za naše življenje, vero, ki daje smisel našemu potovanju skozi čas, upanje, svobodo in radost našim srcem; vero, ki dela življenje lepo in smiselno; vero, ki nas povezuje med seboj na temelju trajnih vrednot in ustvarja prostor, kjer je prijetno živeti, hkrati pa nas zbližuje z drugimi narodi v Evropi na temelju krščanske kulture; vero, ki razširja obzorja naših misli in nas usmerja v nadzemske višave, kjer bo dopolnjeno naše življenje, »ko bomo v nesmrtnosti duha in netrohljivosti telesa večno strmeli nad Gospodovo lepoto« (sv. Avguštin, Ep. 130).